

Vasile ZAVATIN, doctor în drept, conferențiar universitar,
șef al Secției învățământ cu frecvență redusă a Facultății de drept
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

Evghenia GUGULAN, lector al Catedrei „Drept civil”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

ISTORICUL REGLEMENTĂRILOR DE DREPT INTERNAȚIONAL CU PRIVIRE LA PREVENIREA ȘI REPRIMAREA TERORISMULUI INTERNAȚIONAL

Terrorism is the systematic use of terror especially as a means of coercion. At present, there is no internationally agreed definition of terrorism. Common definitions of terrorism refer only to those violent acts which are intended to create fear (terror), are perpetrated for an ideological goal (as opposed to a lone attack), and deliberately target or disregard the safety of non-combatants. Some definitions also include acts of unlawful violence and war. The history of terrorist organizations suggests that they do not select terrorism for its political effectiveness. Individual terrorists tend to be motivated more by a desire for social solidarity with other members of their organization than by political platforms or strategic objectives, which are often murky and undefined. The word “terrorism” is politically and emotionally charged, and this greatly compounds the difficulty of providing a precise definition. Studies have found over 100 definitions of “terrorism”. The concept of terrorism is itself controversial because it is often used by states to delegitimize political or foreign opponents, and potentially legitimize the state’s own use of terror against them. A less politically and emotionally charged, and better defined, term (used not only for terrorists, and not including all those who have been described as terrorists) is violent non-state actor.

Fenomenul terorismului nu constituie o apariție nouă în societatea contemporană, însă proporțiile, respectivului fenomen ne demonstrează că în ultimele decenii acest nivel a crescut, atingând cote impunătoare.

Problema terorismului și în special a celui internațional preocupă în prezent aria de interese ale multor savanți în domeniu, dar și ale demnitarilor de stat, deoarece teroriștii se fac vinovați de pieirea a numeroase vieți omenești și pentru moment omenirea se cutremură la amenințarea unor noi acte de terorism.

Pericolul pe care îl prezintă terorismul pentru relațiile pașnice de înțelegere și cooperare între state face ca această chestiune să se înscrie în rândul celor ce interesează la cel mai înalt grad societatea mondială și dreptul internațional. Primele măsuri de combatere a terorismului ca fenomen internațional datează din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, când Belgia, în 1856, a prevăzut în dreptul penal clauza atentatului, făcând astfel asasinatelor politice extrădabile.

A doua fază, privind dezvoltarea reglementărilor pe plan juridic și

internațional, este legată de perioada dintre cele două războaie mondiale. Astfel, în 1927, la Varșovia, a avut loc prima conferință de unificare a dreptului penal, în cadrul căreia, fără a se utiliza termenul „terorism”, s-a încercat a da o definiție fenomenului. Rezoluția propune o sancționare universală a unor infracțiuni ca pirateria, falsificarea de monedă, comerțul cu sclavi și utilizarea internațională a unor mijloace, capabile să creeze un pericol comun. La cea de-a doua conferință de unificare a dreptului penal de la Bruxelles din 1930, a fost folosită noțiunea de „terorism”. Propunerea de a defini termenul, făcută la conferința de la Bruxelles, prevedea: „Folosirea internațională a unor mijloace capabile să producă un pericol comun reprezentând acte de terorism, ce constau în crime împotriva vieții, libertății și integrității fizice a unor persoane sau care sunt îndreptate contra proprietății private sau publice în vederea realizării unor scopuri politice sau sociale.” În acest concept „motivul” era reținut ca factor determinant pentru stabilirea naturii teroriste a actului[1, pag.117].

La conferința de la Paris din 1931 a fost adăugat și „scopul”, ca element al definiției, menționându-se propagarea unor doctrine sociale și politice prin utilizarea violenței, conspirației sau activității subversive. Crima de terorism a fost definită în cadrul acestei conferințe astfel: „Oricine, în scopul terorizării populației, folosește împotriva persoanelor și proprietății lor bombe, mine, incendii sau mijloace explozive, arme de foc sau alte mijloace făcute sau cine întrerupe sau încearcă să întrerupă un serviciu public sau de utilitate publică, va fi pedepsit”. Plenara conferinței nu a susținut însă această definiție, problema fiind transferată conferinței de la Madrid din 1934. În cadrul conferinței de la Madrid, s-a propus includerea în noțiunea de terorism și a altor acte ca: provocarea de catastrofe, distrugerea lucrărilor de artă, participarea la masacre și alte atrocități colective, comise împotriva unei populații lipsite de apărare. Următoarea conferință ținută la Copenhaga în 1935 s-a ocupat mai ales de principiul neextrădării criminalilor politici. Rezoluția conferinței declară drept infracțiuni speciale actele care creează o situație de teroare ce poate incita la schimbări sau ridicări de obstacole în funcționarea unui organ public sau tulburarea relațiilor internaționale și care reprezintă o amenințare deosebită la adresa păcii.

Singura și prima incriminare și acțiune de elaborare și adoptare a unei convenții internaționale asupra terorismului internațional s-a făcut sub egida Societății Națiunilor. Ea s-a materializat sub forma a două convenții internaționale adoptate la Geneva în 1937. Ele au fost: „Convenția pentru prevenirea și reprimarea terorismului” [2, pag.165] și „Convenția pentru înființarea unei Curți Penale Internaționale” [3, pag.1]. Ele însă nu au intrat în vigoare [2, pag.150], ele totuși rămân de referință și revin în actualitate, în încercarea de reglementare generală a acestei infracțiuni internaționale și a jurisdicției la nivel internațional [4, pag.1]. Convenția pentru prevenirea și reprimarea terorismului, din anul 1937, cerea statelor să se abțină de la orice fapt prin care s-ar favoriza activitățile teroriste îndreptate împotriva altui stat și să prevină și să reprime astfel de activități. De asemenea, ea stabilea obligația statelor părți să prevadă în legislația lor penală următoarele fapte care, săvârșite pe teritoriul lor, împotriva altui stat, constituie acte de terorism internațional:

- a) atentatele îndreptate împotriva vieții, integrității corporale, sănătății sau libertății șefilor de state, persoanelor care exercită prerogativele șefilor de stat sau altor persoane care ocupă funcții de stat;
- b) acte diversioniste, constând în distrugerea sau deteriorarea bunurilor publice sau destinate uzului public care aparțin altui stat;
- c) acțiuni internaționale care pun în pericol mai multe vieți omenești;
- d) confecționarea, păstrarea sau furnizarea de arme, muniții și produse explozive în vederea comiterii unor acte teroriste;
- e) falsificarea, introducerea în țară și procurarea de pașapoarte false și alte documente asemănătoare;
- f) pregătirea și instigarea la acte teroriste, practicarea sau ajutorarea sub orice formă a teroriștilor.

Convenția institua un regim de extrădare potrivit căruia aceste infracțiuni trebuiau să figureze în toate tratatele încheiate între ele, impunându-le obligația de a-l preda pe autorul actului terorist sau de a-l pedepsi. Eșecul ratificării Convenției prevenirii și reprimării terorismului se datorează imposibilității definirii noțiunii de terorism. Astfel, terorismul este definit prin referire la teroarea pe care el o inspiră, rezultând o formulare tautologică.

După cel de Al Doilea Război Mondial, terorismul a cunoscut o extindere și o agravare, mai ales, din cauza tendinței politice care i s-a dat implicării unor state în asemenea acțiuni. Drept urmare, au fost adoptate un număr mare de convenții, dintre care unele se referă la combaterea terorismului practicat contra șefilor de stat și a altor persoane oficiale, altele pentru a asigura securitatea în domeniul navigației aeriene și a navigației maritime [5, pag.149].

În perioada de după cel de Al Doilea Război Mondial, sub egida ONU sau în afara ei, au fost elaborate și adoptate mai multe convenții internaționale prin care s-a reglementat cooperarea statelor împotriva unor aspecte concrete ale terorismului internațional.

Au fost adoptate trei convenții privind reprimarea deturnării ilicite de aeronave (de la Tokyo, Haga și Montreal) [6, pag.1]. A fost adoptată „Convenția asupra prevenirii și reprimării infracțiunilor împotriva persoanelor care se bucură de o protecție internațională, inclusiv agenții diplomatici”, la New York 1973 [7, pag.1], precum și „Convenția internațională împotriva luării de ostatici” din 1979 [8, pag.1]. Toate aceste acte internaționale contribuie la dezvoltarea reglementărilor dreptului internațional penal privind reprimarea și prevenirea terorismului internațional. Vom trata în continuare conținutul și semnificația acestor convenții. Pe plan regional, prezintă semnificație „Convenția pentru prevenirea și reprimarea actelor de terorism”, adoptată la Washington, la 2 februarie 1971 [9, pag.1] în cadrul Organizației Statelor Americane și „Convenția Europeană pentru reprimarea terorismului”, adoptată la Strasbourg, la 27 ianuarie 1977 [10, pag.1].

„Convenția pentru prevenirea și reprimarea actelor de terorism” (Washington), deschisă spre aderarea tuturor statelor, fără vreo limitare geografică, are ca obiect reglementarea cooperării statelor contractante în vederea prevenirii și reprimării actelor de terorism. Indiferent de motive, convenția califică drept crimă

de interes internațional (art.2) următoarele acte de terorism prevăzute în articolul 1: „răpirea, asasinatul și alte atingeri la viață sau integritatea fizică a persoanelor, cărora statul este dator, potrivit dreptului internațional, să le acorde o protecție specială, precum și extorcările de fonduri consecutive unor asemenea crime”.

Convenția introduce principiul *aut dedere, aut judicare* atunci când extrădarea reglementată potrivit articolului 3 este refuzată. Cooperarea statelor în prevenirea și reprimarea terorismului vizează, potrivit articolului 8, următoarele obligații:

– să ia toate măsurile în puterea lor și în conformitate cu propriile lor legi în vederea prevenirii și împiedicării pregătirii, în teritoriile lor respective, a crimelor menționate de articolul 2 și destinate să fie comise pe teritoriul unui alt contractant;

– să schimbe informații și să examineze măsurile administrative susceptibile de a proteja în mod eficient persoanele la care se referă articolul 2 al Convenției;

– să garanteze oricărei persoane private de libertate dreptul de a se apăra;

– să includă în dreptul lor penal actele criminale reglementate de Convenție;

– să satisfacă în cel mai scurt timp cererile de extrădare privind actele criminale prevăzute de Convenție.

În anul 1977, în cadrul Consiliului European a fost adoptată „Convenția Europeană pentru reprimarea terorismului” de la Strasbourg din 27 ianuarie 1977.

Convenția reglementează cooperarea statelor părți la ea, în reprimarea infracțiunii de terorism, în extrădarea teroriștilor și acordarea de asistență juridică reciprocă. Ea precizează că părțile contractante nu vor considera, în vederea aplicării extrădării, o infracțiune politică sau o infracțiune conexă la o infracțiune politică, ori ca o infracțiune inspirată din scopuri politice, următoarele infracțiuni:

– cele prevăzute de convențiile privind reprimarea capturării ilicite a aeronavelor, de la Haga din 1970 și de la Montreal, din 1971 (art. 1, pct. a și b);

– cele grave împotriva vieții și integrității corporale sau a libertății personale care beneficiază de protecție internațională, inclusiv agenții diplomatici (art. 1, pct. c);

– infracțiunile de luare de ostatici sau de sechestrare de persoane (pct. d);

– infracțiunile care implică folosirea de bombe, grenade, rachete, arme de foc automate sau scrisori ori pachete capcană, în măsura în care ele prezintă un pericol pentru omenire (art.1, pct. e);

– tentativa de a comite una dintre aceste infracțiuni, coautorul sau complicitatea la ele (art. 1, pct. f).

Această convenție face precizarea că părțile contractante ale ei pot să considere ca nefiind infracțiuni conexe la o infracțiune politică ori la o infracțiune inspirată din scopuri politice, oricare act grav de violență care nu este indicat în articolul 1 al ei și care este îndreptat împotriva vieții integrității corporale sau libertății personale a unui om (art. 2, pct. 1) și oricare act grav împotriva bunurilor altui stat, altele decât cele prevăzute în articolul 1, dacă prin acel act se creează un pericol colectiv pentru omenire (art.2, pct.2).

Convenția cere statelor părți la ea să modifice tratatele și acordurile de extrădare existente între ele, pentru a le pune de acord cu prevederile ei (art.3). Nu există obligația de extrădare a unei persoane vinovată de acte de terorism

dacă statul solicitat (cel care deține persoana vinovată) are serioase rațiuni de a considera că cererea de extrădare a persoanei respective, motivată printr-o infracțiune prevăzută în art. 1 și 2 a fost prezentă de fapt pentru urmărirea și nepedepsirea persoanei respective pe considerente rasiale, religioase, naționale sau opinii politice, sau că situația acelei persoane riscă să fie agravată de una sau alta dintre aceste rațiuni.

Convenția mai stabilește următoarele obligații pentru state: de a judeca persoana vinovată de acte de terorism, sau de a o extrăda (art. 7) și de a-și acorda cea mai largă asistență juridică în materie penală, în toate procedurile prevăzute pentru infracțiunile indicate în articolele 1 și 2 ale Convenției (art. 8, pct. 1).

Comitetul European pentru chestiunile din cadrul Consiliului Europei este competent să urmărească felul în care statele părți la Convenție o îndeplinesc (art. 9, pct. 1) și să faciliteze soluționarea pe cale amiabilă, a oricărui diferend care se poate ivi între părțile contractante, cu privire la aplicarea convenției. În cazul în care un astfel de diferend nu poate fi soluționat de Comitetul European pentru chestiunile criminale, el va fi supus arbitrajului internațional, la cererea unuia din părțile în diferend (art. 9, pct. 2).

Convenția europeană pentru represiunea terorismului a fost criticată sub următoarele aspecte:

- prin modul de reglementare, Convenția șterge orice deosebire dintre infracțiunile politice și cele de drept comun, făcând operabilă extrădarea în mod nelimitat, afectând dreptul de azil;

- nu realizează nici o distincție între un act terorist cu semnificație internațională și un act terorist cu caracter intern, făcând astfel cooperarea între state care au sisteme naționale diferite extrem de dificilă, împiedicând ajungerea la soluții uniforme [11, pag.155];

- scopul Convenției nu este atât a combate actele de terorism internațional, cât pe cele de violență politică internă.

Cu toate acestea, Convenția realizează în principal unificarea practicilor statelor vest-europene la nivel regional în lupta terorismului.

Imposibilitatea statelor de a găsi o definiție generală a acestuia a determinat adoptarea unor instrumente de organizare a combaterii terorismului, care acoperă diferite forme de terorism internațional.

De problema terorismului internațional și reglementările pertinente în acest domeniu se ocupă Adunarea Generală a ONU, care a creat un „comitet special”. Din documentele ONU privind terorismul rezultă că principalele sale cauze ar fi mizeria, disperarea, fanatismul, alienarea psihică a oamenilor, decepții și nemulțumiri [12, pag.1]. Comitetul special ONU pentru terorismul internațional s-a preocupat și de definirea juridică a terorismului internațional. După cum s-a mai menționat, nu s-a ajuns la un consens asupra acestei definiții. Din lucrările comitetului rezultă că, în general, terorismul constă din acte bazate pe violență, prin care se urmărește intimidarea unor persoane sau popoare.

O încercare de definire juridică a terorismului internațional se găsește în proiectul de cod al crimelor împotriva păcii și securității omenirii care prevede: „Orice individ care comite sau ordonă să fie comise oricare dintre actele următoare;

să întreprindă, să organizeze, să ajute, să finanțeze, să încurajeze sau să tolereze împotriva altui stat, vizând persoane sau bunuri de natură să provoace teroare printre conducători, grupuri de persoane sau în rândul populației, va fi, odată recunoscut culpabil pentru astfel de acte, condamnat...” (art. 24).

În această definiție a terorismului internațional, ideea centrală este că prin el se urmărește provocarea terorii printre oameni. Totodată, ea prevede actele ce caracterizează și sunt considerate ca fiind acte de terorism și pentru care persoane nevinovate trebuie să fie pedepsite.

Conform documentelor ONU, mișcările de eliberare națională, lupta lor pentru autodeterminare nu sînt acte de terorism, dacă membrii lor nu comit astfel de acte.

O altă reglementare cu caracter internațional este Convenția internațională împotriva recrutării, folosirii, finanțării și instruirii de mercenari (adoptată în cadrul ONU în 1989) definește infracțiunea ca fiind fapta de a recruta, folosi, finanța sau instrui mercenari care participă direct la ostilități sau la acte plănuite de violență. Statele vor sancționa asemenea infracțiuni și vor coopera între ele, pentru prevenirea și pedepsirea lor.

O altă reglementare a comunității internaționale este „Convenția privind securitatea personalului Națiunilor Unite și a celui asociat” (New York 1994) a fost adoptată din cauza atacurilor deliberate împotriva personalului și din preocuparea statelor de a asigura securitatea personalului Națiunilor Unite și a celui asociat. În conformitate cu prevederile acestei convenții, statele părți vor lua toate măsurile necesare pentru a asigura securitatea personalului Națiunilor Unite și a celui asociat, vor adopta măsurile necesare pentru a-l proteja, în cazul în care acesta se va afla desfășurat pe teritoriul lor, împotriva următoarelor infracțiuni, comise în mod intenționat: crimă, răpire sau orice atac asupra persoanei sau libertății vreunui membru al personalului Națiunilor Unite sau al personalului asociat; atac violent asupra localurilor oficiale, reședinței personale sau mijloacelor de transport ale unui membru al acestora, de natură a-i periclita persoana, sau libertatea sa; amenințarea cu efectuarea unui astfel de atac, pentru a constrânge o persoană fizică sau juridică de a realiza, sau de a se abține de la realizarea unui act oarecare; încercarea de a comite un astfel de atac, precum și participarea în calitate de complice, organizarea sau ordonarea comiterii unui asemenea atac. Asemenea acțiune este considerată de către fiecare stat parte ca o infracțiune în raport cu propria sa legislație internă, fiecare stat pedepsind, în mod adecvat, aceste infracțiuni cu luarea în considerație a gravității lor (art. 9). Sunt prevăzute și regulile după care fiecare își determină competențele sale asupra acestor infracțiuni (art.10), precum și măsuri pentru asigurarea urmăririi penale sau a extrădării autorilor prezumtivi (art.13-15) [5, pag.150-151].

În mod similar, în domeniul securității navigației maritime au fost adoptate „Convenția pentru reprimarea actelor ilicite împotriva securității navigației maritime” și „Protocolul pentru reprimarea actelor ilicite împotriva siguranței platformelor fixe situate pe platoul continental” (adoptate ambele la 10 martie 1988 la Roma).

Alături de convențiile internaționale amintite, în materia terorismului internațional prezintă importanță și rezoluțiile AG a ONU. În anul 1985, a fost

adoptată rezoluția intitulată „Măsuri vizând prevenirea terorismului internațional, care pune în pericol sau distruge vieți inocente, sau compromite libertățile fundamentale și studiul cauzelor profunde ale formelor terorismului și actelor de violență, care își au originea în mizerie, decepții, prejudecăți și disperare care împing anumite persoane să sacrifice vieți omenești, inclusiv ale lor pentru a încerca să producă schimbări radicale” (Rezoluția 40/61). Acest document al ONU abordează terorismul internațional sub multiple aspecte și cuprinde idei și principii care pot sta la baza unei convenții generale în acest domeniu.

Rezoluția AG a ONU precizează că terorismului internațional compromite libertățile fundamentale ale omului și demnitatea sa. Ea îl condamnă și pentru faptul că terorismul produce consecințe negative asupra cooperării între state, în special, în domeniul dezvoltării lor. În rezoluție se califică drept criminale toate actele, metodele și practicile teroriste, indiferent unde se produc și cine sunt autorii lor (pct. 1); de asemenea, ea cere statelor să adopte măsuri pe plan național pentru eliminarea rapidă și definitivă a terorismului internațional. Măsuri cum sunt armonizarea legislației lor naționale cu prevederile convențiilor internaționale referitoare la anumite acte de terorism și la prevenirea pregătirii și organizării pe teritoriul lor a actelor de terorism îndreptate împotriva altor state (pct.5). Ea mai cere statelor să respecte obligațiile lor internaționale cu privire la abținerea de la organizarea actelor de terorism internațional pe teritoriul altui stat (pct. 6) și să pedepsească toate persoanele care se fac vinovate de comiterea unor acte de terorism (pct. 7). Rezoluția AG a ONU, numărul 40/61 din anul 1985 recomandă statelor membre să coopereze între ele și cu celelalte state pentru reprimarea terorismului internațional, în special în următoarele domenii:

- a) schimbul de informații asupra măsurilor adoptate de ele pentru prevenirea și reprimarea terorismului internațional;
- b) în domeniul urmăririi și pedepsirii persoanelor vinovate de acte de terorism și în domeniul extrădării lor;
- c) în încheierea de tratate speciale, sau includerea de clauze speciale în tratatele bilaterale de extrădare cu privire la terorismul internațional, precum și în judecarea teroriștilor (pct .8).

Rezoluția mai cere statelor membre ale ONU și organelor sale competente să contribuie la eliminarea treptată a cauzelor profunde ale terorismului internațional prin eliminarea, în primul rând, a colonialismului, rasismului, încălcările grave ale drepturilor fundamentale ale omului și ocupației străine (pct.9).

Dintre rezoluțiile AG a ONU, adoptate în acest domeniu, menționăm pe aceea prin care AG a condamnat terorismul internațional (Rezoluția nr. 3034/XXVII din 1972), atrăgând atenția asupra distincției care trebuie făcută între actele condamnabile de terorism internațional și lupta popoarelor pentru autodeterminare (lupta îndreptată împotriva unor agresori sau cotropitori, pentru independență și libertate). O altă rezoluție în același sens a fost aceea din 1991 (Rezoluția nr. 46/51) din 09.12.1991 prin care statele au fost chemate să prevină pregătirea și organizarea, pe teritoriul lor, de acte teroriste, să asigure arestarea și judecarea sau extrădarea celor care le comit, să încheie acorduri de cooperare în acest domeniu, să devină părți la acordurile multilaterale încheiate, să se abțină

de la organizarea, instigarea, asistența și participarea la acte teroriste săvârșite pe teritoriul altor state, să le încurajeze ori să accepte pe teritoriul lor activități care vizează comiterea de acte teroriste [13, pag.271].

De asemenea, statele și organizațiile internaționale au adoptat angajamente și documente privind condamnarea, prevenirea și pedepsirea actelor de terorism, în acest sens, documentul adoptat de Conferința de la Stockholm din 1984 a statelor participante la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa, referitoare la măsuri de încredere, securitate și dezarmare în Europa, a prevăzut hotărârea statelor participante de a lua măsuri efective, la nivel național și prin cooperare internațională, pentru prevenirea și reprimarea tuturor actelor de terorism și pentru ca teritoriile lor să nu fie folosite în scopul pregătirii, organizării sau comiterii de acte teroriste. De asemenea, ele s-au angajat să ia măsuri pentru a interzice pe teritoriul lor activități ilegale, inclusiv subversive ale persoanelor, grupurilor și organizațiilor care instigă, organizează sau se angajează în comiterea de acte de terorism, inclusiv acte îndreptate împotriva altor state și a cetățenilor lor [5, pag.153].

Printre alte rezoluții ale AG a ONU în domeniul condamnării și combaterii terorismului internațional putem menționa următoarele: în 1979, a AG a ONU, a adoptat Rezoluția nr. 34/145, prin care condamnă fără echivoc actele de terorism internațional care pun în pericol și nimicesc vieți umane, sau aduc atingere libertăților fundamentale. Au fost condamnate actele de represiune și de terorism comise de regimuri coloniale, rasiste străine, prin care popoarele sunt lipsite de dreptul la autodeterminare.

La inițiativa URSS, AG a ONU adoptă în 1984 Rezoluția 39/59 intitulată „Inadmisibilitatea politicii terorismului de stat și a oricăror acțiuni de stat vizând subminarea sistemului social-politic în alte state suverane”. Rezoluția condamnă politicile și practicile de terorism în relațiile dintre state, cerând acestora să nu întreprindă nici o acțiune de intervenție militară și ocupație sau urmărind schimbarea prin forță sau subminarea sistemului social politic al statelor, destabilizarea și răsturnarea guvernelor acestora.

La 1 decembrie 1985, după o nouă serie de acte de terorism, AG a adoptat Rezoluția nr. 40/61, prin care „condamnă fără echivoc, drept infracțiuni, toate actele, metodele și practicile teroriste”. Această rezoluție conține un număr de prevederi care cer cooperarea internațională în combaterea terorismului. Totodată, rezoluția reafirmă dreptul inalienabil al fiecărui popor la autodeterminare și legitimitatea luptelor împotriva regimurilor coloniale, rasiste și a altor forme de dominație străină [14, pag.315].

Un alt document cu caracter regional în lupta împotriva terorismului este Documentul final al Reuniunii de la Madrid din 1980 a reprezentanților statelor participante la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa.

Alt instrument având o deosebită importanță în problema combaterii terorismului este Reuniunea Internațională de la Sherm-El-Shekin din 13 martie 1996 din Egipt.

Alt document cu caracter regional este Conferința Grupului celor 7 state occidentale industriale și Rusia. Conferința a avut loc la Paris, pe data de 31 iulie

1996, cu participarea miniștrilor de Afaceri Externe și Interne. Conferința a avut ca scop adoptarea unui plan de măsuri, menit a pune capăt valului de atentate teroriste ce au avut loc în ultimul timp în SUA, Marea Britanie, Japonia și Italia. Planul de măsuri, adoptat la conferință, avea ca scop întărirea cooperării internaționale în domeniul luptei antiteroriste și întărirea legislației fiecărei țări implicate în această problemă.

O altă serie de acte internaționale care reglementează tangențial problema terorismului internațional sunt:

- Convenția privind protecția fizică a materialelor nucleare din 3 martie 1980, Viena;
- Convenția privind marcarea substanțelor explozive plastice în scopul descoperirii lor, Montreal, 1 martie 1991;
- Declarația privind măsurile de lichidare a terorismului internațional aprobată prin rezoluția 49/60 a Adunării Generale la 9 decembrie 1994.

Bibliografie

1. Ioan V. Maxim, *Terorismul, cauze, efecte și măsuri de combatere*, Editura Politică, București, 1989.
2. Marțian Niciu, *Dreptul internațional public*, Editura Chemarea, Iași, 1993.
3. Documentele oficiale ale Adunării Generale a ONU, sesiunea a XXVII-a.
4. Proiectul Convenției a fost elaborat de V.V. Pella și adoptat de Comitetul de Juriști al Ligii Națiunilor în aprilie 1935. V.V. Pella, „La Cour Pénale Internationale et la répression du terrorisme”, în „Revue de droit pénal et de criminologie”. Nr. 4/1938.
5. Ion M Anghel., Viorel Anghel, *Răspunderea în dreptul internațional*, Editura Lumina-Lex, București, 1998.
6. Convenția referitoare la infracțiunile și la anumite acte săvârșite la bordul aeronavelor, Tokyo, adoptată la 14 decembrie 1963, Convenția pentru reprimarea capturării ilicite a aeronavelor adoptată la Haga 16 decembrie 1970; Convenția pentru reprimarea actelor ilicite îndreptate contra securității aviației civile adoptată la Montreal la 23 septembrie 1971.
7. Convenția asupra prevenirii și reprimării infracțiunilor împotriva persoanelor care se bucură de o protecție internațională, inclusiv agenții diplomatici, adoptată la New York la 14 decembrie 1973, aprobată prin rezoluția 3166/XXVIII.
8. Convenția internațională împotriva luării de ostateci din 17 decembrie 1979; aprobată prin Rezoluția 34/146.
9. Convenția pentru prevenirea și reprimarea actelor de terorism, adoptată la Washington, la 2 februarie, 1971.
10. Convenția europeană pentru reprimarea terorismului adoptată la Strasbourg, la 27 ianuarie 1977.
11. I. Blišcenko, N. Jdanov, *Terorism v mejdunarodnom prave*, Moscova, 1984.
12. Rezoluția 3034/XXVII/1972; 40/61/1975; Doc. ONU A/c6/418, 2 nov. 1972.
13. Dumitra Popescu, *Drept internațional public*, București, 2000.
14. Gheorghe Arădăvoaice, Laurențiu Dan Niță, *Terorism, antiterorism*, Editura ANTET, Oradea, 1997.